

Komunikat FOR 12/2017: „Opłata paliwowa” - po rekordowym wzroście wydatków socjalnych rząd szuka pieniędzy w kieszeniach kierowców

Autorzy:

Aleksander Łaszek, główny ekonomista FOR

Rafał Trzeciakowski, ekonomista FOR

Warszawa, 12.07.2017 r.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

Wzrost opłaty paliwowej nie jest wymuszony wydatkami na drogi, ale wzrostem wydatków socjalnych

- 1. W 2016 roku specjalne opodatkowanie kierowców wyniosło aż 35 mld zł, podczas gdy wydatki państwa na drogi jedynie 20 mld zł.** 35 mld zł podatków drogowych obejmuje akcyzę paliwową, opłatą paliwową i opłaty za przejazdy. Nie liczymy VAT, ponieważ nie jest to podatek drogowy. To jednak bardzo ostrożne założenie, ponieważ VAT naliczany jest od ceny paliwa powiększonej o akcyzę i opłatę paliwową. 20 mld zł z pieniędzy podatników na drogi wydały GDDKiA i władze lokalne; ta liczba nie uwzględnia dodatkowych 4,5 mld zł wydanych na drogi ze środków UE.
- 2. Rząd zwiększa wydatki socjalne.** W 2016 roku, po rekordowym wzroście, **Polska miała najwyższe wydatki socjalne od 2005 roku (17,2% PKB).** Pełne koszty programu 500+ będą widoczne dopiero w 2017 roku (pełen rok obowiązywania programu), a obniżenia wieku emerytalnego w 2018 roku (pełen rok obowiązywania niższego wieku emerytalnego).

Wzrost opłaty paliwowej nie jest wymuszony wydatkami na drogi, ale wzrostem wydatków socjalnych

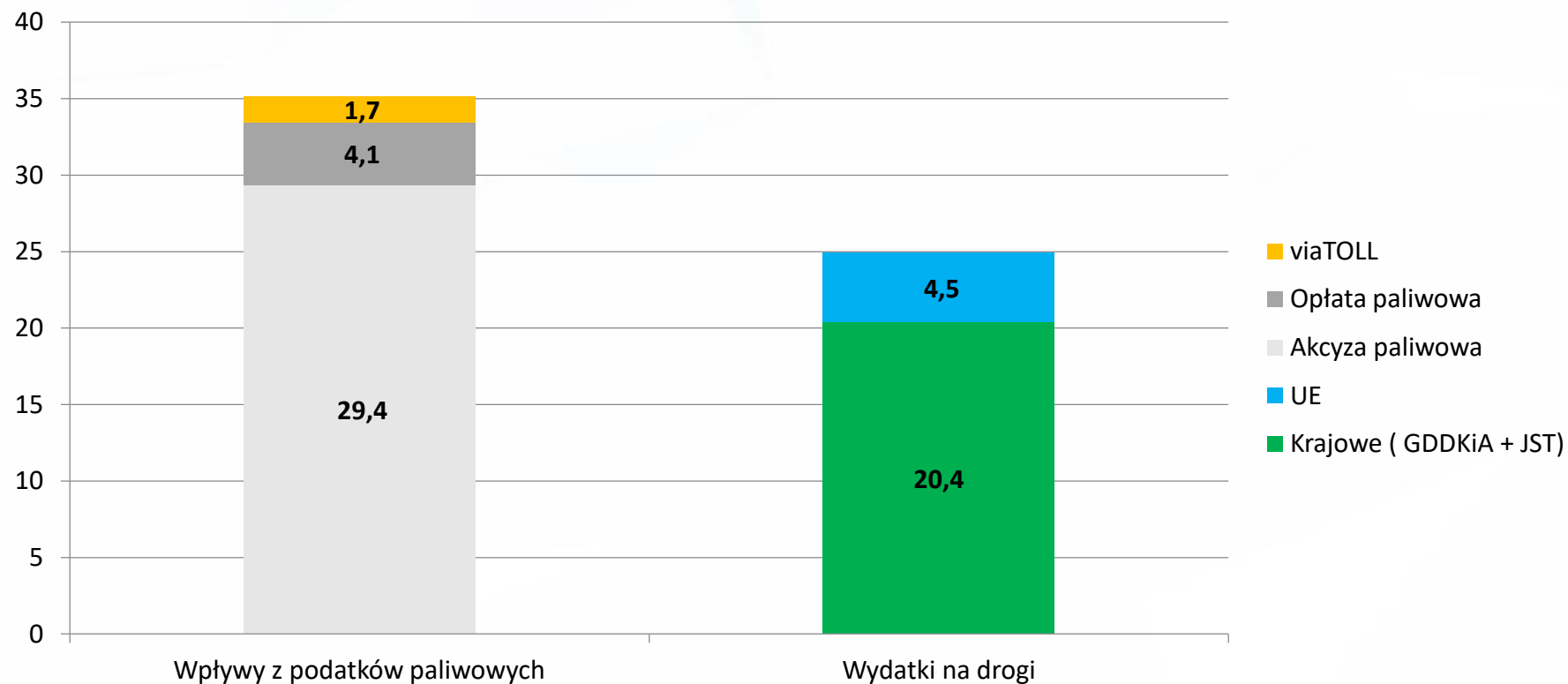
- 3. Dotychczas wzrost wydatków socjalnych nie doprowadził do wzrostu deficytu, ponieważ towarzyszył mu spadek wydatków inwestycyjnych (do najniższego poziomu od 2004 roku) oraz wyższe wpływy podatkowe (dzięki dobrej koniunkturze). Jest za wcześnie by ocenić w jakim stopniu wzrost wpływów z VAT jest efektem trwałego uszczelnienia systemu podatkowego, a w jakim dobrej koniunktury. **Dodatkowe wpływy podatkowe są jednak nieproporcjonalne do planowanego przez rząd dalszego wzrostu wydatków socjalnych oraz odbicia inwestycji publicznych.****
- 4. W sytuacji planowanego dalszego wzrostu wydatków publicznych rząd szuka dodatkowych dochodów. Dotychczas wprowadzono podatek bankowy, który obciąża oszczędności Polaków, zamrożenie progów PIT efektywnie podnosi opodatkowanie, VAT pozostaje na podwyższonym poziomie. Jednocześnie rząd rozpatruje wciąż nowe pomysły na dodatkowe daniny, takie jak np. wprowadzenie akcyzy na e-papierosy, wzrost akcyzy na piwo, wprowadzenie podatku pielęgnacyjnego, czy zaostrzenie abonamentu telewizyjnego.**

Opodatkowanie kierowców

Wzrost opłaty paliwowej nie jest wymuszony wydatkami na drogi, a sytuacją finansów publicznych. W 2016 roku specjalne opodatkowanie kierowców wyniosło aż 35 mld zł, podczas gdy wydatki na drogi, bez środków UE, wyniosły jedynie 20 mld zł. Pomijamy VAT, ponieważ nie jest to szczególny podatek drogowy, chociaż liczony jest od ceny benzyny powiększonej o akcyzę i opłatę paliwową.

Opodatkowanie kierowców i wydatki na drogi w 2016 roku

MLD PLN (ceny bieżące)

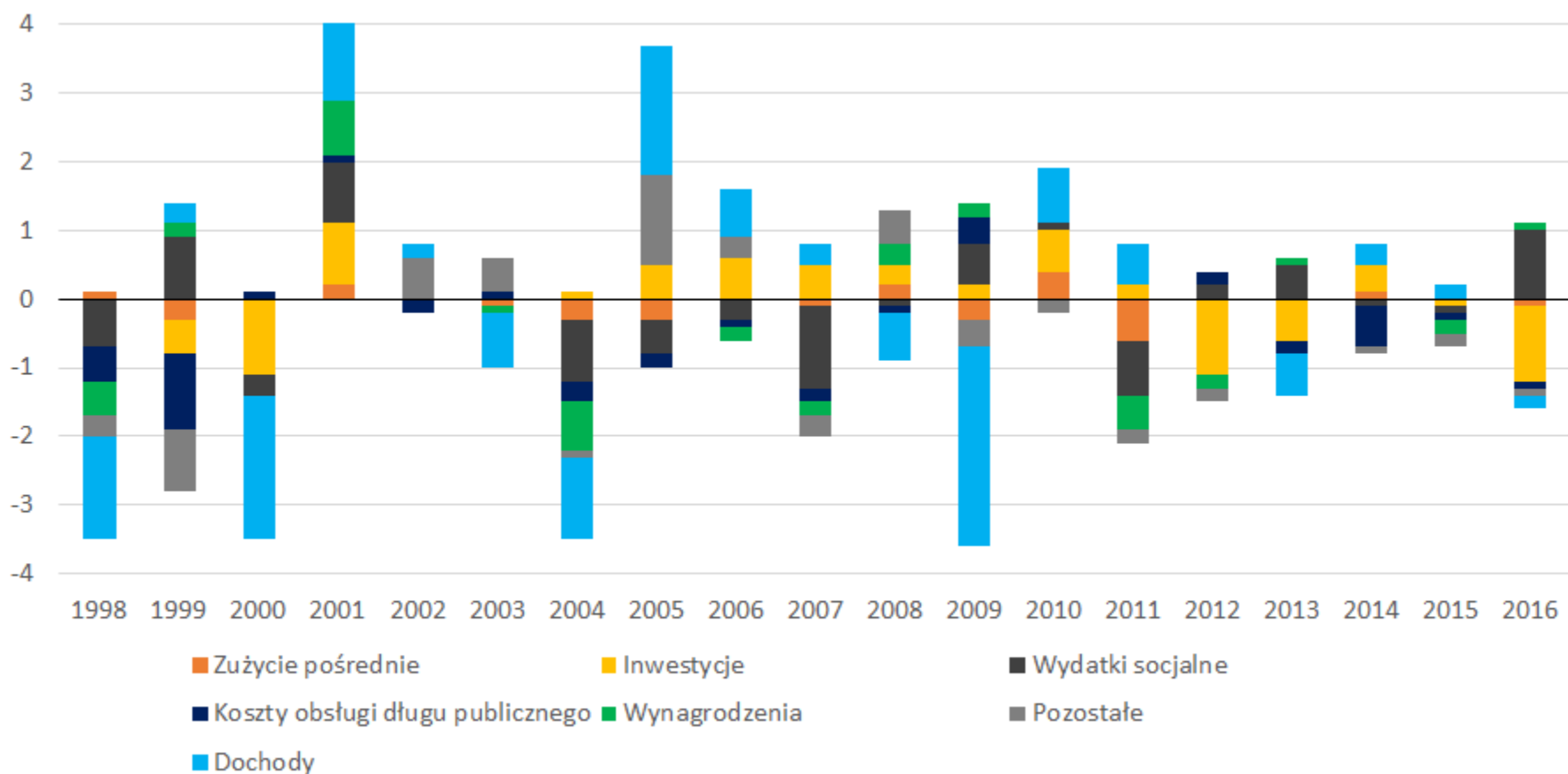

Zmiana struktury wydatków publicznych

W 2016 roku delikatnemu spadkowi wydatków publicznych towarzyszyła istotna zmiana ich struktury – wydatki socjalne wzrosły rekordowo przy jednoczesnym spadku wydatków inwestycyjnych.

Dekompozycja zmian deficytu sektora finansów publicznych

Pkt. proc. PKB

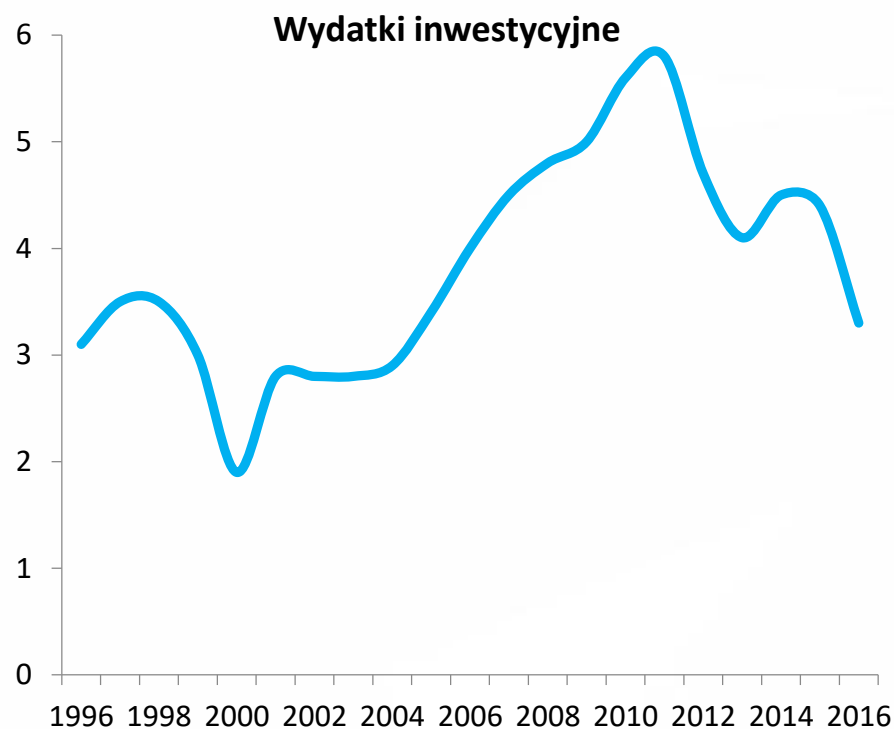
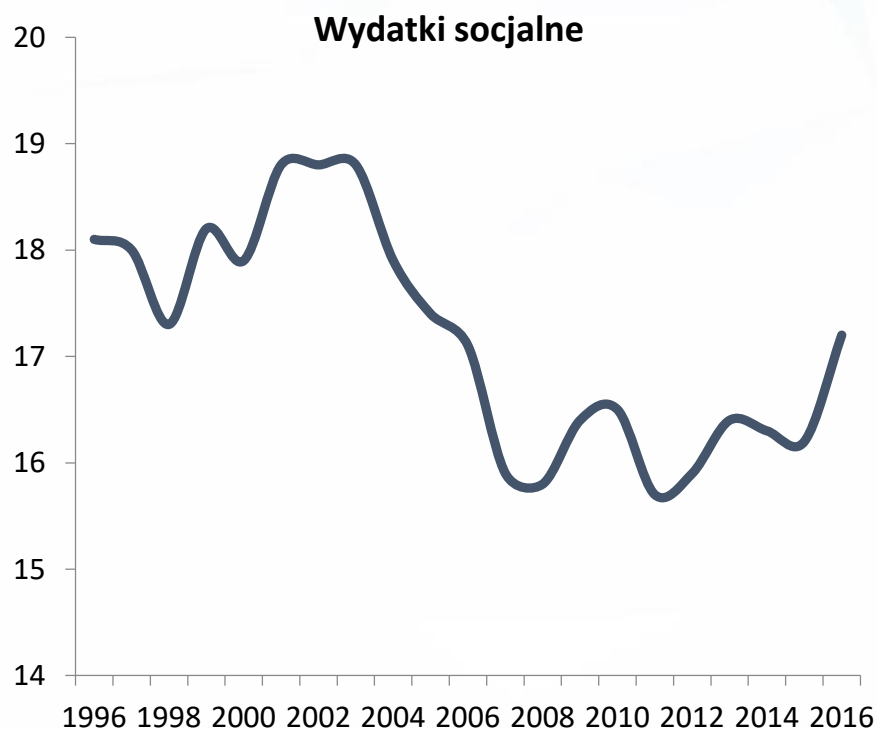

Wzrost wydatków socjalnych w 2016 roku...

Wzrost wydatków socjalnych w 2016 był rekordowy (1,1% PKB), co związane było z wydatkami na program rodzina 500+ (1,0% PKB) oraz wzrostem innych zasiłków (0,1% PKB). Głównym powodem spadku inwestycji publicznych do najniższego poziomu od 2004 roku było zakończenie perspektywy unijnej.

Wydatki publiczne

Pkt. proc. PKB

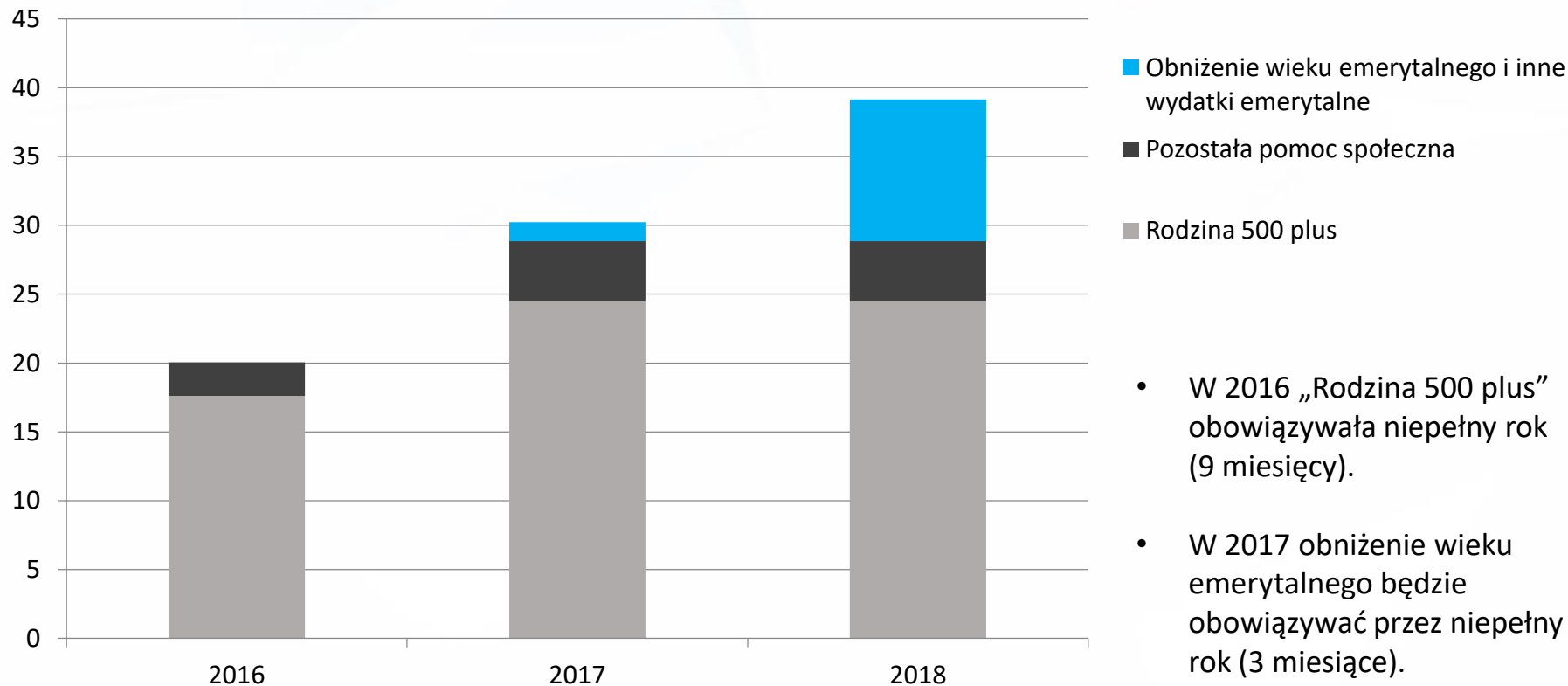

...narastające dodatkowe wydatki socjalne

W 2017 i 2018 spodziewany jest dalszy wzrost wydatków socjalnych oraz odbicie inwestycji. Realizacja wszystkich planowanych wydatków będzie wymagała od rządu zwiększenia deficytu lub wzrostu dochodów państwa.

Narastająca kwota nowych wydatków socjalnych rządu PiS

MLD PLN (ceny bieżące)

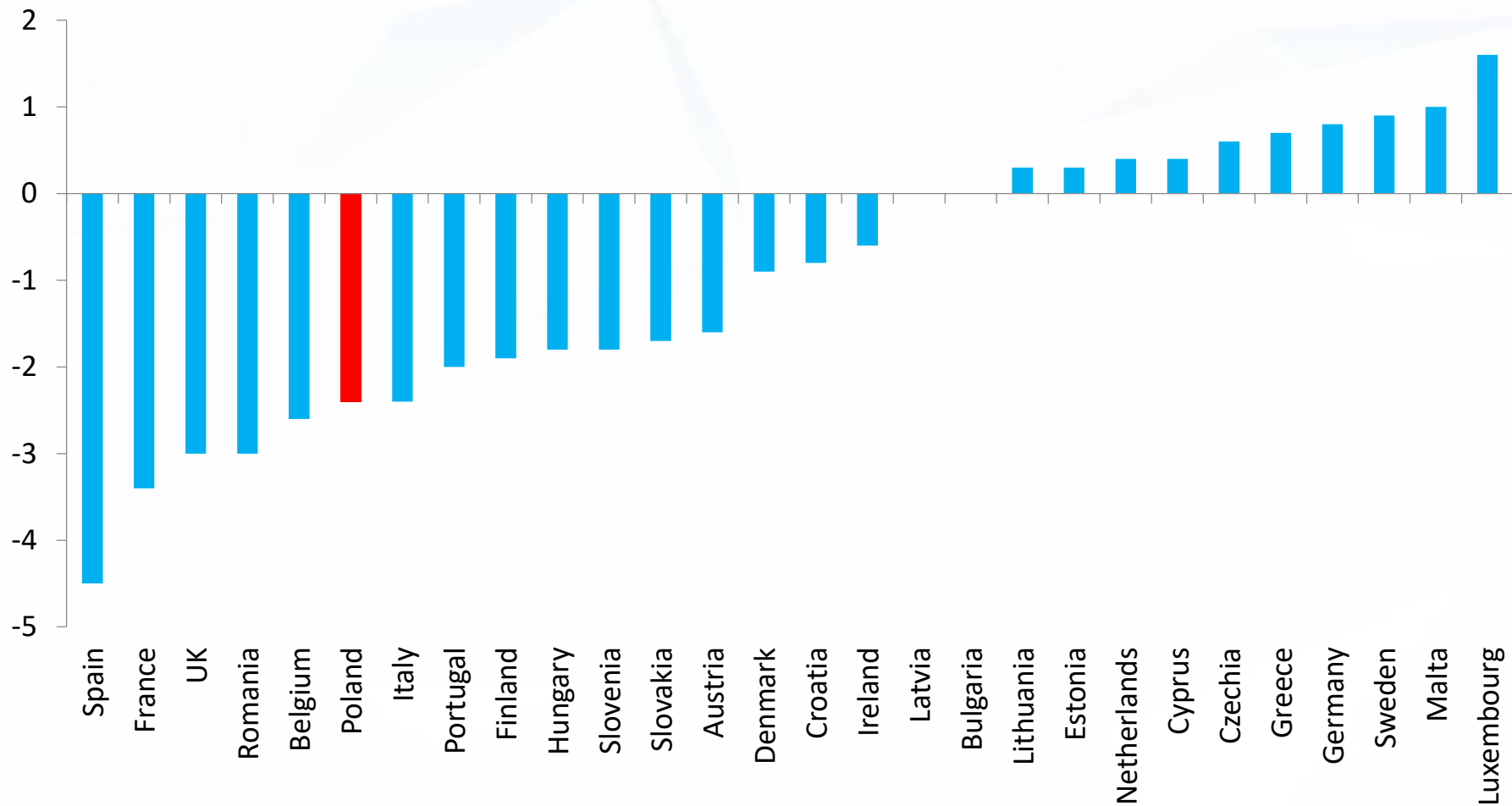

Deficyt sektora finansów publicznych

Wzrost deficytu sektora finansów publicznych byłby niebezpieczny – już teraz Polskę, na tle państw UE, negatywnie wyróżnia duży deficyt finansów publicznych.

Deficyt sektora finansów publicznych

2016 rok, proc. PKB

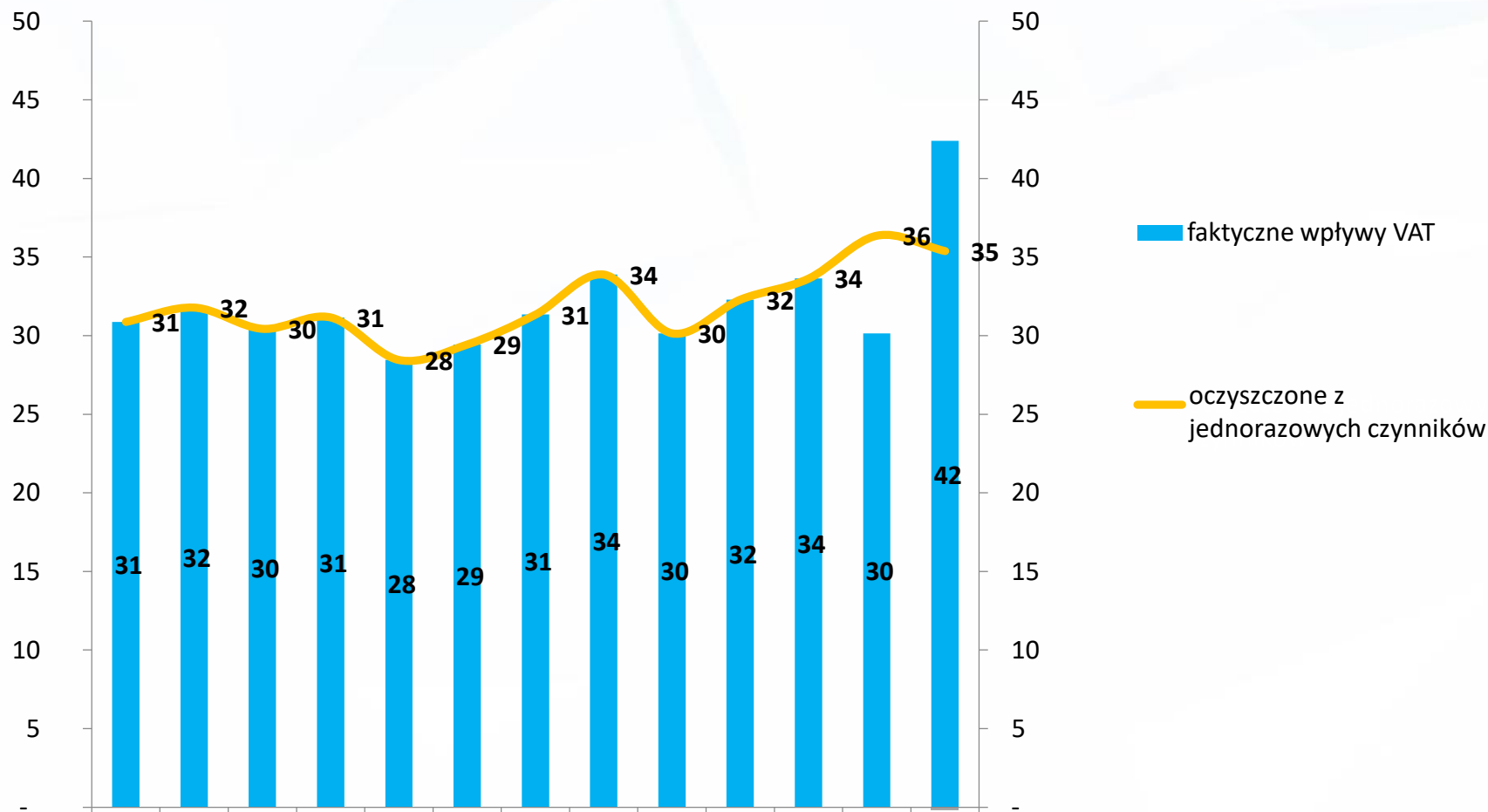

Wzrost dochodów mniej trwały niż wydatków 1/4

Rekordowe wpływy z VAT w I kw. 2017 roku (42 mld zł) były efektem wcześniejszych zwrotów w grudniu (ok. 6 mld zł), zmian w terminach rozliczania (ok. 0,8 mld zł) oraz szybkiego wzrostu konsumpcji i działań uszczelniających system podatkowy.

Nominalne wpływy z VAT

Pkt. proc. PKB

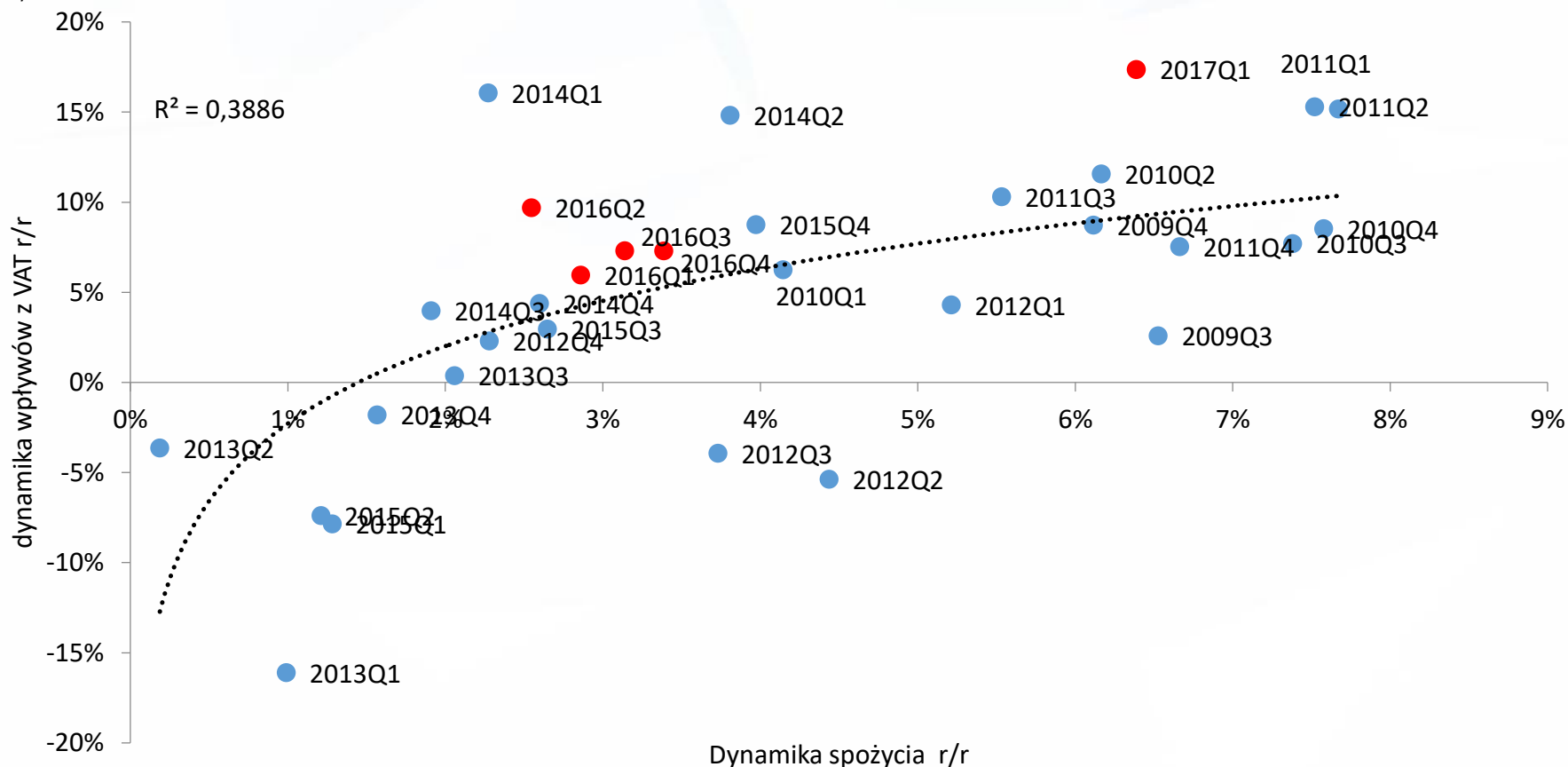

Wzrost dochodów mniej trwały niż wydatków 2/4

Przy szybkim wzroście konsumpcji jest za wcześnie, by móc odróżnić efekty trwałego uszczelnienia systemu podatkowego od wpływu koniunktury - zależność między dynamiką spożycia a wpływami z VAT jest nieliniowa.

Dynamika nominalnych wpływów z VAT i spożycia

Dynamika r/r

Wzrost dochodów mniej trwały niż wydatków 3/4

Wpływy z VAT w I kw. 2017 roku wzrosły o 12,2 mld zł w stosunku do I kw. 2016. Trudno jest jednoznacznie rozdzielić efekty uszczelnienia systemu podatkowego i dobrej koniunktury, która wiąże się ze wzrostem ściągalności podatków.

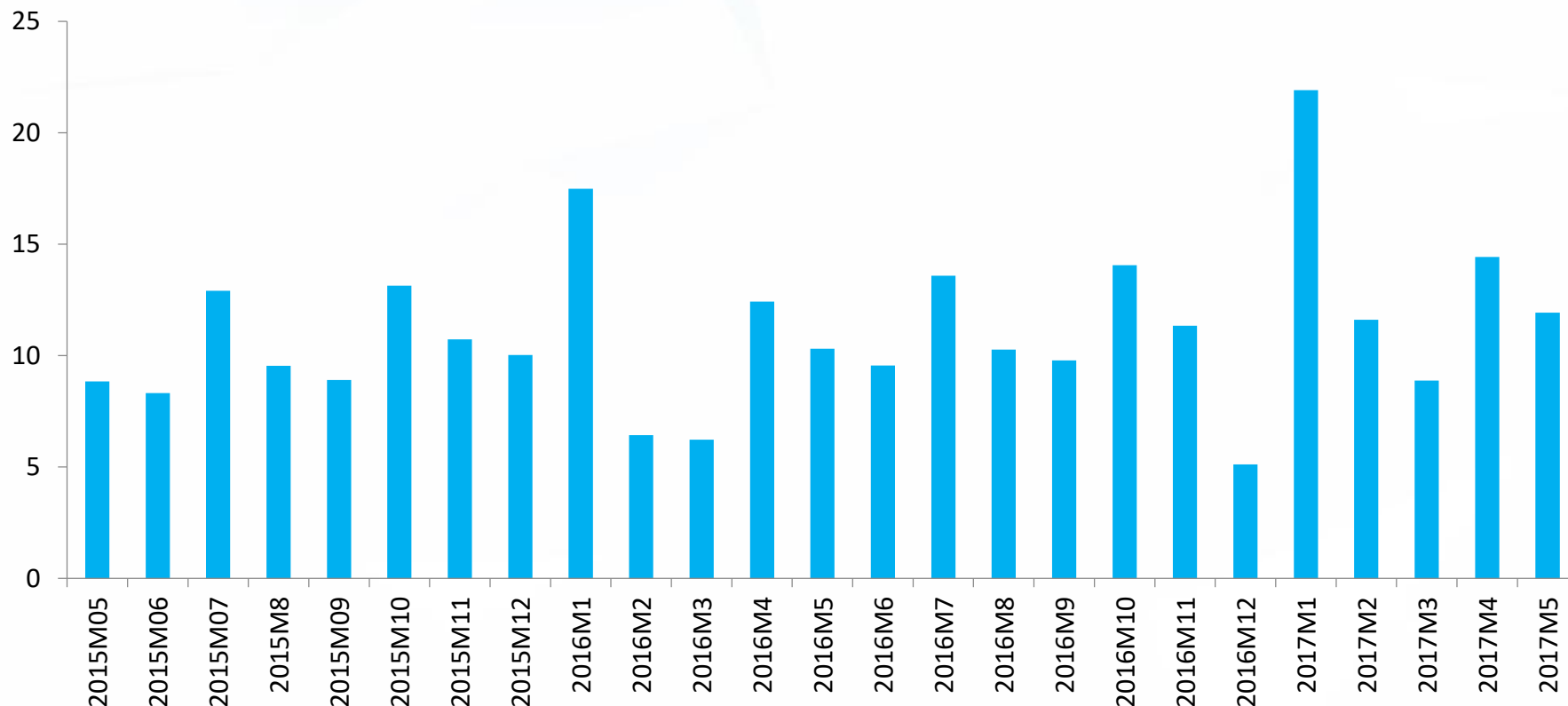
	Dolny szacunek	Górny szacunek
Szybki wzrost konsumpcji	1,9 mld zł	2,8 mld zł
Przyspieszone zwroty VAT w grudniu 2016	4,9 mld zł	6,2 mld zł
Zmiany terminów rozliczania VAT	0,8 mld zł	0,8 mld zł
Uszczelnienie systemu podatkowego i efekt koniunktury	2,5 mld zł	4,6 mld zł
Odwrócony VAT w budownictwie	?	?
Opóźnienia w zwrotach VAT	?	?

Wzrost dochodów mniej trwały niż wydatków 4/4

W maju 2017 wpływy z VAT były o 1,6 mld zł (16%) wyższe niż w maju 2016. To dynamika zbliżona do kwietniowej, także niezaburzonej działaniami jednorazowymi. Przy tempie wzrostu konsumpcji rządu 7% w przeszłości VAT rósł w tempie ok. 9%-12%, przy założeniu, że reszta to efekt uszczelnienia systemu podatkowego dałoby to wzrost wpływów podatkowych o 5-10 mld zł rocznie.

Wpływy z VAT miesięczne

MLD PLN (ceny bieżące)

Szukanie dochodów w kieszeniach podatników

Nawet najbardziej optymistyczne prognozy wzrostu wpływów z VAT-u, w związku z uszczelnieniem, są niskie w porównaniu do zapowiadanego wzrostu wydatków socjalnych oraz inwestycji publicznych. W efekcie, rząd szuka dodatkowych dochodów.

Wybrane wprowadzone zmiany w podatkach i daninach publicznych i przychody z nich

Podatek bankowy – 3,9 mld zł (Budżet Państwa)

Zamrożenie stawek PIT – 2,3 mld zł (źródło: CenEA)

Utrzymanie wyższego VAT – 4 mld zł (źródło: CenEA)

Wybrane proponowane zmiany w podatkach i daninach publicznych
(bardzo zróżnicowane zaawansowanie poszczególnych pomysłów)

Opłata paliwowa (4-5 mld zł)

Wprowadzenie akcyzy na e-papierosy

Podniesienie akcyzy na piwo

Podatek pielęgnacyjny

Zaostrzenie abonamentu RTV

Kontakt do autorów

Aleksander Łaszek

Główny Ekonomista FOR

e-mail: aleksander.laszek@for.org.pl

Rafał Trzeciakowski

Ekonomista FOR

e-mail: rafal.trzeciakowski@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +22 628 85 11

e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

Facebook.com/FundacjaFOR; Twitter: @FundacjaFOR